

Otázka: Feminismus

Předmět: Společenské vědy

Přidal(a): Nela Sýkorová

Charakteristika

Feminismus je odvozen od latinského slova femina, tedy žena. Je to název pro souhrn filosofí, sociálních teorií, politických hnutí a ideologií. Cílem je výzkum jevů, které lze považovat za projevy a součást utlačování ženského pohlaví. V současné době se feminismus zabývá rovnoprávností žen a mužů. První zakladatelky feminismu byly bezdětné, svobodné ženy. Dnes je to naopak, jsou spíše vdané a ambiciózní. V dřívějších dobách, ženy byly považovány za méně cenné než muži. V 19. století se začalo usilovat o větší práva pro ženy.

Vznik

Pojem feminismus je relativně mladý. Teprve v polovině 20. století se dostal do popředí všeobecného zájmu. Dříve se používalo označení ženské hnutí. Feminismus má hodně druhů, od umírněných hnutí prosazujících základní lidská práva pro ženy v radikálních muslimských zemích, až po nejradikálnější směry feminismu, které mají vyloženě nepřátelský přístup k mužům.

Úvod

Současné výzkumy se zaměřují na zkoumání nerovnosti pohlaví a změny v sociálních postavení žen, jiné zase usilují o to, aby byla celosvětová rovnoprávnost. V 60. a 70. letech 20. století se začaly feminismus a feministické teorie hojně rozšiřovat. Byly zaměřeny na problémy, se kterými se potýkala bílá žena ze střední třídy, ale zároveň se pokoušel odpovídat na problémy všech žen. Základní hodnoty feminismu jsou v západní kultuře většinou přijímány za správné.

Historie

Feminismus má také svou prehistorii, která pochází z Anglie a Francie na přelomu 17. a 18. století. Tento termín pocházející z francouzštiny původně označoval „ženské hnutí“, které usiluje o zlepšení postavení žen ve všech oblastech společenského života.

Historie ženského hnutí je dělena na 3 vlny, dle převažujících snah a témat:

- První vlna feminismu (zhruba 19. století až počátek 20. století)
- Druhá vlna feminismu (zhruba 60. až 80. léta 20. století)
- Třetí vlna feminismu (od 90. let 20. století)

První vlna feminismu

Poprvé přednesla rovnoprávnost mužů a žen Mary Wollstonecraftová. Jedno z jejích nejznámějších děl nese název „Obrana ženských práv“. Již zde jsou v podstatě definovány hlavní cíle hnutí. V Evropě se feminismus rozšiřoval souběžně s osvícenstvím v 18. století. Během francouzské revoluce, došlo k výraznému utlačování žen. Jednou z nejznámějších žen byla Olympe de Gouges, která sepsala slavnou odpověď na deklaraci „Deklarace práv muže a

občana“ a tato odpověď nese název „Deklarace ženy a občanky“. Dokument obsahoval i požadavky na ochranu mateřství či ochranu žen. Tato žena prohlásila, že ženy se rodí svobodné, a jsou si rovné s muži.

Hlavní požadavky první vlny feminismu bylo uchycení základních politických, občanských a lidských práv v zákonech. Především se jednalo o právo volební a o rovný přístup ke vzdělání. V první polovině 20. století bylo volební právo pro ženy dosaženo ve většině evropských zemí. Hnutí žen v 19. století a na počátku 20. století bylo vedeno pod pojmy práv a rovnosti.

Druhá vlna feminismu

Feministická hnutí se opět projevují v 60. letech 20. století. V této době byl feminismus spojen s bojem za lidská práva a také se studentským hnutím. Mnohé ženy se účastnily tehdejších politických aktivit, ale častěji zjišťovaly, že jejich mužští kolegové a nadřízení i zde udržují v tradiční podřízené pozici. Ženy tedy pociťovaly, že sice mohou vystudovat téměř jakoukoliv školu, ale poté se již nemohou potřebně uplatnit. I když se zdálo, že k feministickému hnutí se mohl přidat kdokoli, kdo souhlasil s tím, že ženy a muži si mají být rovni, nebylo tomu tak. Například velitelka feministického liberálu B. Friedan o účasti lesbických žen ve feministickém hnutí hovořila jako o „levandulové hrozně“. Nejen ony byly vytlačovány z feministických spolků, protože „kazily obraz na veřejnosti“, stejně se zacházelo i s černoškami.

Třetí vlna feminismu

V této vlně se z feminismu stal globální společenský fenomén, došlo k obrovské rozšíření a rozmanitosti feministického myšlení. Důraz v tomto období je kladen na propojenost genderu a dalších kategorií společenských nerovností, jako je rasa, společenská třída, věk a sociální postavení. Typické pro třetí vlnu feminismu je to, že se zcela změnil pohled, v jakém se uvažuje o pohlaví a genderu. V tomto období vznikají první teoretická díla zabývající se

postavením ženy ve společnosti. Feminismus se začíná přesouvat na univerzitní půdu, vycházejí časopisy a odborná literatura. Vznikají výzkumy a odborné vědecké diskuze na téma postavení ženy. Jsou zakládány nové ženské organizace, které se zabývají konkrétními dopady na ženskou společnost.

Proudy feminismu

Nejnámější rozdělení pohledů na současný feminismus vytvořila socioložka Judith Lorberová (1998). Rozlišujeme 3 typy feministické teorie:

- Genderové reformní feministické teorie (sem patří směry, které zdůrazňují podobnosti mezi ženami a muži a usilují o poskytnutí stejných možností účasti na společenském dění):
 - liberální feminismus= nejsilnější proud propojující rovnoprávnost žen, bojuje za jejich možnost prosazovat se jako muži
 - marxistický feminismus= prosazuje zejména rovné přístupy žen k zaměstnání a k finančním zdrojům obecně
 - rozvojový feminismus=zaměřuje se na specifické problémy a potřeby žen v hospodářských rozvojových zemích
- Feministické teorie genderově motivovaného odporu (tyto směry zkoumají rozdíly v myšlení a prožívání mezi ženami a muži)
 - radikální feminismus= vychází z přesvědčení, že ženy jsou na všech rovinách utlačovány muži
- Feministické teorie genderově motivované vzpoury (směry věnují pozornost vzájemným vztahům mezi nerovnostmi založenými na genderu, rase, etnické příslušnosti, společenské třídě, sexuální orientaci)
 - multirasový feminismus= řeší problémy diskriminace žen v kombinaci s řešením pozice různých etnických skupin

Feminismus v českém prostředí

Většina českých žen se prudce ohradí, že nejsou a ani nebudou feministky. Zároveň se jim ale nelíbí, že nedostávají stejnou práci, stejný plat jako muži. Jejich místo v politice a na sféře podnikatelské je budováno v malé míře s menším úspěchem než u mužské části populace. Feminismus se v českém prostředí začal více objevovat a začalo o něm být více diskutováno až po roce 1990, i když tento termín nebyl nově objevený, v průběhu let byl do českého prostředí značnou měrou importován pomocí feministických skupin ze zahraničí. Svými výsledky patřil český feminismus na přední místo v Evropě, byla pro něj typická umírněnost. Nestavěl se proti mužům, ale šlo mu především o lepší uplatnění žen v občanském životě.

Vlastní názor

Tuto seminární práci jsem si vybrala, protože jsem nikdy předtím slovo feminismus nezaregistrovala, a když ano, nevěnovala jsem mu pozornost. Poté, co jsem si přečetla knihu *Nahota feminismu*, která je o ostré kritice feminismu, jsem si uvědomila, jak moc důležité toto téma je. Dle mého názoru feminismus v dnešní době je na jiné úrovni než dříve. Ženy mají stejná práva jako muži, ale v některých oblastech jsou brány za méněcenné. Existuje například spousta vtipů na ženy řidičky. Ve skutečnosti ženy ale mívají méně dopravních nehod nežli muži. Žena ale také odvádí spoustu prací ještě v domácnosti. To samé i v platovém ohodnocení. Kolikrát dělají ženy více náročnou práci nežli muži a odnášejí si za to méně peněz. Naopak dnes ale může být například jak zdravotní sestřička, tak zdravotní bratr, může být policistka, i policista. Jsem ale vděčná za to, že jsem žena, mohu se bez problému vídat s kamarádkami a mohu dělat přesně to, co například můj bratr.

Použité zdroje

- OSVALDOVÁ, B. *Česká média a feminismus*. Praha: Slon, 2004. s. 158. ISBN 80-86429-31-8.
- *Cdk.cz* [online].[cit.2019-04-12].Dostupné z:

- <https://www.cdk.cz/feminismus-jeho-soucasne-podoby>
- *Feminismus.cz* [online]. [cit. 2019-04-12]. Dostupné z:
<http://web.feminismus.cz/historie.shtml>
- *Wikipedia* [online]. [cit. 2019-04-12]. Dostupné z:
 - <https://cs.wikipedia.org/wiki/Feminismus>